

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 8. kesäkuuta 2020
(OR. en)

8426/20

ECOFIN 426
UEM 191
SOC 353
EMPL 272
COMPET 227
ENV 294
EDUC 213
RECH 193
ENER 165
JAI 425
FSTR 83
REGIO 114
GENDER 63
ANTIDISCRIM 56

ILMOITUS

Lähetäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea
Kom:n asiak. nro:	ST 8178/20 - COM(2020) 507 final
Asia:	Suositus: NEUVOSTON SUOSITUS Irlannin vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Irlannin vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2020) 507 final perustuva, neuvoston eri komiteoiden tarkistama ja hyväksymä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu ...,

Irlannin vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Irlannin vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (1) Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 vuotuisen kestävän kasvun strategian, mikä aloitti vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella myös varoituskansallismekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Irlanti kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta.
- (2) Irlantia koskeva vuoden 2020 maaraaportti julkaistiin 26 päivänä helmikuuta 2020. Siinä arvioitiin Irlannin edistymistä neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymien maakohtaisten suositusten³, jäljempänä 'vuoden 2019 maakohtaiset suositukset', noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa. Lisäksi siihen sisältyi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla laadittu perusteellinen tarkastelu, jonka tulokset julkaistiin samaten 26 päivänä helmikuuta 2020. Komissio katsoi analyysinsä perusteella, että Irlannin makrotaloudessa on epätasapainoja. Epätasapainot liittyvät erityisesti julkisen velan, yksityisen velan ja ulkomaisen nettovelan huomattaviin määriin.
- (3) Maailman terveysjärjestö julisti 11 päivänä maaliskuuta 2020 covid-19-epidemian virallisesti maailmanlaajuiseksi pandemiaksi. Pandemia on kansalaisten, yhteiskuntien ja talouden kannalta vakava kansanterveysuhka. Se asettaa kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät kovan paineen alaisiksi ja vahingoittaa globaaleja toimitusketjuja, heiluttaa rahoitusmarkkinoita, häiritsee kulutuskysyntää ja vaikuttaa kielteisesti useilla eri aloilla. Se uhkaa ihmisten työpaikkoja ja toimeentuloa sekä yritysten liiketoimintaa. Pandemia on aiheuttanut merkittävän talouden häiriön, jolla on jo vakavia vaikutuksia unionissa. Komissio antoi 13 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon, jossa kehoitetaan toteuttamaan kriisin vaikutusten lieventämiseksi koordinoituja taloudellisia toimia, joihin osallistuvat kaikki kansallisen ja unionin tason toimijat.

³ EUVL C 301, 5.9.2019, s. 35.

- (4) Useat jäsenvaltiot ovat julistaneet hätätilan tai ottaneet käyttöön hätätoimenpiteitä. Hätätoimenpiteiden olisi oltava ehdottoman oikeasuhteisia, välttämättömiä, ajallisesti rajoitettuja ja eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisia. Niihin olisi sovellettava demokraattista valvontaa ja riippumatonta laillisuusvalvontaa.
- (5) Komissio antoi 20 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnista. Yleinen poikkeuslauseke, josta säädetään asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 3 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 1467/97⁴ 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa, helpottaa finanssipolitiikan koordinoitua talouden vakavan taantuman yhteydessä. Komissio katsoi 20 päivänä maaliskuuta 2020 antamassaan tiedonannossa, että kun otetaan huomioon odotettavissa oleva covid-19-pandemian aiheuttama vakava talouden taantuma, yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnin edellytykset olivat täyttyneet, ja pyysi neuvostoa hyväksymään tämän johtopäätöksen. Jäsenvaltioiden valtiovarainministerit yhtyivät komission arvioon 23 päivänä maaliskuuta 2020. He olivat yhtä mieltä siitä, että vakava talouden laskusuhdanne vaatii määrätietoisia, tavoitteellisia ja koordinoituja vastatoimia. Yleisen poikkeuslausekkeen aktivoiminen mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Korjaavan osion osalta neuvosto voi myös päättää komission suosituksesta hyväksyä tarkistetun julkisen talouden kehityskaaren. Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia menettelyjä. Se antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa niistä julkista taloutta koskevista vaatimuksista, joita tavallisesti sovellettaisiin, ja samalla komissiolla ja neuvostolla on mahdollisuus toteuttaa tarvittavat politiikan koordinoitotoimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

⁴ Neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6).

- (6) On toimittava herkeämättä, jotta voidaan rajoittaa ja hillitä covid-19-pandemian leviämistä, parantaa kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien kantokykyä, lieventää pandemian sosioekonomisia seurauksia toteuttamalla yrityksille ja kotitalouksille suunnattuja tukitoimia ja varmistaa työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden kannalta asianmukaiset olosuhteet työpaikoilla, kun taloudellista toimintaa käynnistetään uudelleen. Unionin olisi hyödynnettävä käytettävissään olevia välineitä kaikilta osin tukeakseen jäsenvaltioiden toimia näillä osa-alueilla. Samaan aikaan jäsenvaltioiden ja unionin olisi yhdessä valmisteltava toimenpiteitä, joita tarvitaan, jotta yhteiskunnassa ja taloudessa voidaan palata normaaliin toimintaan ja jotta päästään takaisin kestäväan kasvuun. Toimenpiteissä olisi otettava huomioon muun muassa vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos ja hyödynnettävä kriisistä saadut kokemukset.
- (7) Covid-19-kriisi on korostanut sisämarkkinoiden tarjoamaa joustavuutta sopeutua poikkeuksellisiin tilanteisiin. Poikkeustoimenpiteet, jotka estävät sisämarkkinoiden normaalia toimintaa, olisi kuitenkin poistettava heti, kun ne eivät enää ole välttämättömiä. Näin voidaan varmistaa nopea ja sujuva siirtyminen elpymisvaiheeseen sekä palauttaa tavaroiden, palveluiden ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus. Vallitseva kriisi on osoittanut, että terveydenhuoltoalalla tarvitaan kriisivalmiussuunnitelmia. Muun muassa parannetuilla hankintastrategioilla, monipuolisilla toimitusketjuilla ja välttämättömien tarvikkeiden strategisilla varastoilla on tärkeä merkitys laadittaessa laajempia kriisivalmiussuunnitelmia.

- (8) Jotta jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kaikki Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttämättä olevat varat lieventääkseen covid-19-pandemian poikkeuksellisia vaikutuksia, unionin lainsäätäjä on jo tehnyt muutoksia lainsäädäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksilla (EU) 2020/460⁵ ja (EU) 2020/558⁶. Näillä muutoksilla lisätään joustavuutta sekä yksinkertaistetaan ja virtaviivaistetaan menettelyjä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat tilivuonna 2020–2021 kassavirtapaineiden vähentämiseksi hyödyntää 100 prosentin yhteisrahoitusosuutta unionin talousarviosta. Irlantia kannustetaan hyödyntämään näitä mahdollisuuksia kaikilta osin, jotta se voi auttaa niitä yksittäisiä henkilöitä ja aloja, joihin vaikutukset kohdistuvat eniten.
- (9) Covid-19-pandemian sosioekonomiset seuraukset jakautuvat todennäköisesti epätasaisesti eri alueiden välillä erilaisen erikoistumisen vuoksi. Tähän liittyy huomattava alueellisten erojen kasvamisen riski Irlannissa. Kun otetaan huomioon, että riskinä on myös jäsenvaltioiden välisen lähentymisprosessin väliaikainen taantuminen, tämänhetkinen tilanne edellyttää kohdennettuja toimia.
- (10) Irlanti toimitti vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelmansa 21 päivänä huhtikuuta 2020 ja vuoden 2020 vakausohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2020. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.
- (11) Irlantiin sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota ja velkasääntöä.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2020/460, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 508/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, jotta saataisiin liikkeelle investointeja jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmiin ja muille talouden aloille covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (Koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite) (EUVL L 99, 31.3.2020, s. 5).

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2020/558, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013 ja (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista joustavuutta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöön covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (EUVL L 130, 24.4.2020, s. 1).

- (12) Vuoden 2020 vakausohjelmassa hallitus ennakoi julkisen talouden rahoitusaseman, joka vuonna 2019 oli 0,4 prosenttia ylijäämäinen, heikkenevän niin, että vuonna 2020 alijäämä on 7,4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT). Alijäämän ennustetaan supistuvan 4,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2021. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen supistui 58,8 prosenttiin vuonna 2019, mutta vuoden 2020 vakausohjelman mukaan sen odotetaan kasvavan 69,1 prosenttiin vuonna 2020. Covid-19-pandemian aiheuttama suuri epävarmuus vaikuttaa makrotalouden ja julkisen talouden näkymiin.
- (13) Irlanti on covid-19-pandemian seurauksena toteuttanut osana unionin koordinoitua lähestymistapaa oikea-aikaisia budjettitoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmänsä kapasiteetin lisäämiseksi, pandemian hillitsemiseksi ja avun tarjoamiseksi niille ihmisille ja aloille, joihin vaikutukset ovat erityisesti kohdistuneet. Vuoden 2020 vakausohjelman mukaan kyseiset budjettitoimenpiteet ovat noin 2,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näitä toimenpiteitä ovat työllisyys- ja työttömyystuki 12 viikon ajaksi (noin 1,4 % suhteessa BKT:hen) ja lisämenot terveydenhuoltojärjestelmän saavutettavuuden parantamiseksi ja kapasiteetin lisäämiseksi (noin 0,6 % suhteessa BKT:hen). Lisäksi Irlanti on ilmoittanut yritysten maksuvalmiutta tukevista toimenpiteistä. Niillä ei ole suoria budjettivaikutuksia, mutta vuoden 2020 vakausohjelmassa niiden arvioidaan olevan noin 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kyseisiä toimenpiteitä ovat luottotakuut ja erilaiset lainajärjestelyt, työnantajien suorittamien tiettyjen viivästyneiden maksujen korkojen ja seuraamusten keskeyttäminen, velkojen perinnän keskeyttäminen ja enintään kolmen kuukauden lyhennysvapaat yrityslainoille. Hallitus ilmoitti 2 päivänä toukokuuta 2020 yrityksille suunnatusta uudesta velka- ja pääomatukitoimenpiteiden paketista, jonka määrä on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen ja jota ei ole sisällytetty vuoden 2020 vakausohjelmaan eikä komission ennusteeseen. Irlannin toteuttamat toimenpiteet ovat kaiken kaikkiaan niiden suuntaviivojen mukaisia, jotka komissio on esittänyt 13 päivänä maaliskuuta 2020 antamassaan tiedonannossa. Toteuttamalla hätätoimenpiteet ja kasvua tukevat julkisen talouden toimenpiteet täysimääräisesti ja – sitten kun taloustilanne sen sallii – palauttamalla finanssipolitiikan tavoitteeksi maltillisella tasolla olevan julkisen talouden rahoitusaseman saavuttaminen keskipitkällä aikavälillä edistetään julkisen talouden kestävyys- ja säilymistä keskipitkällä aikavälillä.

- (14) Komission kevään 2020 talousennusteen mukaan Irlannin julkisen talouden rahoitusasema on -5,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja -2,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Julkisen talouden velkasuhteen ennustetaan olevan 66,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja 66,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021.
- (15) Komissio antoi 20 päivänä toukokuuta 2020 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan mukaisesti laaditun kertomuksen, koska Irlannin ennakoitaan ylittävän vuonna 2020 alijäämän viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kaiken kaikkiaan komission analyysi viittaa siihen, että perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/97 määriteltyä alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu.
- (16) Covid-19-pandemia vaikutti voimakkaasti Irlantiin vuoden 2020 alkupuoliskolla, mikä aiheutti äärimmäisiä paineita terveydenhuoltojärjestelmälle. Irlanti otti käyttöön kiireellisiä toimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmän vahvistamiseksi sekä pandemian hidastamiseen tähtääviä rajoittamistoimenpiteitä, jotka ovat supistaneet rajusti taloudellista toimintaa tietyillä aloilla. Lisäksi hallitus otti käyttöön useita taloudellisia toimenpiteitä lieventääkseen covid-19-kriisin seurauksia mahdollisimman paljon. Näitä olivat muun muassa työpaikkojen turvaamiseen tähtäävät tukijärjestelmät, sosiaaliturvaetuudet, väliaikaiset vuokrankorotus- ja häätökiellot sekä yritysten maksuvalmius- ja luottotukitoimenpiteet. Vaikka näillä toimenpiteillä pyritään lieventämään pandemian aiheuttamaa taloudellista häiriötä, suurena riskinä ovat edelleen tuotannon merkittävä supistuminen, konkurssit ja maksukyvyttömyys sekä työttömien ja köyhyysriskissä olevien ihmisten määrän kasvu.

- (17) Jo ennen covid-19-pandemiaa sairaaloiden kapasiteetti oli lähes käytetty, ja akuuttisairaanhoidon vuodepaikkojen käyttöaste oli OECD-maiden korkeimpia. Syynä olivat pääasiassa puutteet perusterveydenhuollon yleisessä saatavuudessa ja merkittävä riippuvuus sairaalahoidosta. Rekrytointiin ja työssä pysymiseen liittyvät haasteet ovat johtaneet hoitohenkilöstön puutteeseen tietyillä alueilla ja sairaaloissa. Pitkäaikainen kotihoito oli riittämätöntä eikä sillä ole ollut lainsäädännöllistä perustaa, ja hoitopolitiikka on kannustanut laitoshoitoon. Covid-19 on aiheuttanut ennennäkemätöntä painetta terveydenhuoltojärjestelmälle. Pikaisia hätätoimenpiteitä on otettu käyttöön sairaalakapasiteetin lisäämiseksi ja tilapäisten yleisten terveydenhuoltopalvelujen tarjoamiseksi. Keskipitkällä aikavälillä Irlannin on kuitenkin parannettava terveydenhuoltojärjestelmänsä rajallista rakenteellista tehokkuutta, joustavuutta, selviytymiskykyä ja saavutettavuutta. Kunnianhimoisen Sláintecare-uudistuksen tavoitteena on luoda kaikkien ulottuvilla oleva ja kestävä terveydenhuoltojärjestelmä. Sen täytäntöönpanosuunnitelmia on kuitenkin parannettava välitavoitteiden osalta. Niillä on kuvattava julkisen perusterveydenhuollon saatavuuden kehitystä täytäntöönpanokaudella, kunnes yleinen kattavuus on saavutettu. Selkeiden välitavoitteiden ja määräaikojen asettaminen sekä selkeä seurantakehys voisivat nopeuttaa yleisen kattavuuden toteuttamista. Pitkäaikaishoidon uudistusten toteuttaminen (mukaan lukien kotihoidon tukemisella ja hoitoresurssien uudelleenorganisoinnilla toteutettavat yhteisön uudet työskentelytavat) saattaa vaatia nykyisten järjestelyjen tilannearviointia, ennusteita kysynnän tulevasta kasvusta ja oikeasuhteista puutteiden analyysia, minkä jälkeen laaditaan toteutussuunnitelma.

- (18) Komission kevään 2020 ennusteessa työttömyyden odotetaan vuonna 2020 kasvavan 7,4 prosenttiin ja vähenevän vuonna 2021 hieman 7 prosenttiin. Hallitus on pandemian seurauksena panostanut merkittävästi tulo- ja työllisyystukipolitiikkaan, varsinkin työajan lyhentämisjärjestelyihin, joiden pikaista toteuttamista olisi jatkettava. Järjestelyjä on tarkasteltava uudelleen ja niitä olisi jatkettava, jos se on tarpeen työpaikkojen säilyttämiseksi tai toimeentulon turvaamiseksi. Alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksissa asuvien ihmisten määrä on suhteellisen suuri, mikä edellyttää lisätoimia yksilöityjen aktivointistrategioiden kehittämiseksi. Irlannilla on köyhyyteen, työn laatuun ja (muun muassa vammaisten) työllisyystukeen liittyviä haasteita, ja pandemia todennäköisesti pahentaa niitä. Nykytilanteessa on jatkettava täydennys- ja uudelleenkoulutusta yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa, jotta voidaan vastata työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin ja valmistaa työvoimaa ilmasto- ja energiasiirtymään sekä kiertotalouteen siirtymiseen. Osaamisvajetta on havaittu asuntosektorilla, mutta sitä odotetaan ilmenevän myös muilla aloilla siirtymisen edetessä. Covid-19-pandemian yhteydessä on tärkeää varmistaa, että koulutuksen ja työn digitalisointi ei lisää koulutukseen liittyvää ja sosiaalista eriarvoisuutta.

- (19) Hallitus on toteuttanut erilaisia asuntotarjontaa tukevia toimenpiteitä, jotka auttoivat lisäämään vuosittain valmistuneiden asuntojen määrää lähes 57 prosenttia syyskuuhun 2019 päättyneen kahden vuoden jakson aikana. Yhdessä tehokkaiden makrotason vakavaraisuusvälineiden kanssa ne ovat auttaneet asuntojen hintainflaation hillitsemisessä. Valmiiden asuntojen tarjonta ei kuitenkaan edelleenkään vastaa kysyntää. Kohtuuhintaisten asuntojen puute on ongelma monille kotitalouksille, ja inflaatio vuokra-asuntosektorilla on jatkuvasti korkea. Infrastruktuurin parantaminen voisi yhdessä maankäytön suunnittelun kanssa edistää asuntotarjonnan parantamista ratkaisevalla tavalla. Lisäksi tyhjästä tonteista perittävän veron hallinnollisten puutteiden korjaaminen voisi osaltaan auttaa asuntojen hintojen kohtuullistamisessa keskipitkällä aikavälillä. Sosiaalisten vuokra-asuntojen tarjonnan puute on edelleen merkittävä haaste osallisuuden edistämiseksi, myös kaikkien heikoimmassa asemassa olevien kannalta. Viimeaikaiset politiikkatoimet ovat nopeuttaneet sosiaalista asuntotuotantoa, mutta Irlannissa oli kesäkuussa 2019 edelleen noin 68 700 kotitaloutta, jotka jonottivat sosiaaliin vuokra-asuntoihin. Nykyisellä jonotuslistalla olevien kotitalouksien ja mahdollisten uusien hakijoiden tarpeiden kattaminen edellyttää lisätoimia. Irlannissa rekisteröidyistä noin 10 000 asunnottomasta 3 500 on lapsia. Tämä herättää huolta mahdollisista epätasa-arvon syvenemisen, pitkäaikaisen köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskeistä. Asunnottomuudesta pahiten kärsivien joukossa ovat yksinhuoltajat, joilla on lapsia. Alueiden ja kaupunkien välillä on edelleen merkittäviä eroja, sillä 69 prosenttia kaikista asunnottomista aikuisista on keskittynyt Dublinin suurkaupunkialueelle.
- (20) Kotimainen pankkijärjestelmä on tärkeä likviditeetin lähde irlantilaisille yrityksille. Oikea-aikainen lainansaanti voi olla vaikeaa pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille) sekä niille, joilla ei ole vakuuksia tai aiempaa suhdetta lainanantajaan. Irlannin viranomaiset ja pankit ovat ottaneet käyttöön useita toimenpiteitä yritysten ja kotitalouksien taloudellisten vaikeuksien lieventämiseksi. On tärkeää, että näillä toimenpiteillä tarjotaan tarvittavaa likviditeettiä ja tuetaan sellaisten lainanottajien kestäviä uudelleenjärjestelyjä, joiden taloudelliset vaikeudet liittyvät yksinomaan pandemiaan ja joiden odotetaan palautuvan elinkelpoisiksi siirtymäkauden jälkeen. Tällainen tasapainoinen lähestymistapa on ainoa keino auttaa yrityksiä ja kotitalouksia selviämään näistä tilapäisistä haasteista heikentämättä Irlannin pankkisektorin (jo valmiiksi heikkoa) kannattavuutta ja viime vuosina saavuttamaa orastavaa kehitystä rahoitusvakauden parantamisessa. Näitä toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon pankkisektorin häiriönsietokyky.

- (21) Talouden elpymisen edistämiseksi on tärkeää aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja, myös uudistusten avulla. Talouden uudelleenkäynnistyminen edellyttää sitä, että Irlanti edistyy kunnianhimoisissa ympäristö-, ilmasto-, energia- ja infrastruktuuri-investoinneissaan. Irlanti on tähän mennessä jäänyt jälkeen hiilestä irtautumisesta. Liikenteen ja rakennusten kasvihuonekaasupäästöt ovat suuria ja edelleen kasvussa. Irlanti ei saavuta energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevia vuoden 2020 tavoitteita. Irlanti on riippuvainen energian tuonnista, ja sähkön hinta Irlannissa on jäsenvaltioiden korkeimpia, millä voi olla kielteisiä vaikutuksia sekä ympäristöön että yritysten kilpailukykyyn. Irlannin siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen edellyttää mittavia pitkän aikavälin yksityisiä ja julkisia investointeja muun muassa uusiutuvaan energiaan, sähköinfrastruktuuriin, energiatehokkuuteen ja kestävään liikenteeseen. Irlannin ilmastoa koskeva toimintasuunnitelma (Climate Action Plan) on uskottava aloite päästöjen kehitysennusteen kääntämiseksi. Sen toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden tehokas ja kestävä täytäntöönpano on välttämätöntä, jotta kunnianhimoiset tavoitteet tuottavat konkreettisia tuloksia. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa, joka on komission ehdotuksen kohteena, koskeva ohjelmasuunnittelu kaudeksi 2021–2027 voisi auttaa Irlantia vastaamaan joihinkin haasteisiin, joita siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen aiheuttaa, erityisesti vuoden 2020 maaraportin liitteen D kattamilla alueella. Näin Irlanti voisi hyödyntää kyseistä rahastoa parhaalla mahdollisella tavalla.

- (22) Irlannin toimet ulkomaisen ja kotimaisen sektorin välisen tuottavuuskuilun kaventamiseksi ovat edelleen verkkaisia. Suora tuki DTIF-rahastosta (Disruptive Technologies Innovation Fund) yritysten ja julkisten tutkimuskeskusten väliseen yhteistyöhön, esimerkiksi teollisuuden – myös pk-yritysten – ja tutkimuskeskusten välisille yhteistyöhankkeille, on tervetullutta. Vaikka Irlanti tarjoaa yrityksille suhteellisen paljon julkista tukea, tuki toteutetaan pääasiassa tutkimus- ja kehitystoiminnan perusteella myönnettävinä verohyvityksinä. Vaikka verohyvitykset ovatkin nyt pk-yritysten kannalta houkuttelevampia vuoden 2020 budjettiin äskettäin tehtyjen muutosten ansiosta, yleensä ne suosivat suurempia monikansallisia yrityksiä. Future Jobs Ireland -kehysohjelmassa esitellään keskeisiä toimenpiteitä, joilla voidaan korjata kotimaisen talouden heikkouksia. Näitä toimenpiteitä ovat erityisesti aloitteet kotimaisten yritysten (varsinkin pk-yritysten) tuottavuuden parantamiseksi. On tärkeää, että toimenpiteet toteutetaan tuloksellisesti. Kriisi on myös korostanut pk-yritysten digitalisointitarpeita, jotka liittyvät erityisesti etätyöratkaisuihin, työntekijöiden koulutukseen ja kyberturvallisuuteen. Digitaalinen infrastruktuuri on olennaisen tärkeä pk-yritysten tuottavuuden lisäämiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi. Ultranopean laajakaistan saatavuus kattaa vain 5 prosenttia maaseutualueista, mikä on selvästi alle unionin keskiarvon (29 %). Irlanti on myös kiinteän laajakaistan hintojen osalta yksi kalleimmista jäsenvaltioista. Kansallisen laajakaistasuunnitelman puitteissa allekirjoitettiin sopimus suuresta julkisesta investoinnista infrastruktuurivajeen korjaamiseksi, joten julkista tukea saaneen ultranopean laajakaistaverkon käyttöönottoa on seurattava tiiviisti ja sen pikainen valmistuminen on varmistettava erityisesti maaseutualueilla.

- (23) Aggressiiviseen verosuunnitteluun puuttuminen on keskiössä pyrittäessä parantamaan verojärjestelmien tehokkuutta ja oikeudenmukaisuutta, kuten vuonna 2020 annetussa euroalueen talouspolitiikkaa koskevassa suosituksessa todetaan. Veronmaksajien aggressiivisista verosuunnittelustrategioista aiheutuvat jäsenvaltioiden väliset heijastusvaikutukset edellyttävät koordinoituja kansallisia politiikkatoimia, joilla täydennetään unionin lainsäädäntöä. Irlanti on puuttunut aggressiiviseen verosuunnitteluun toteuttamalla hyväksyttyjä kansainvälisiä ja eurooppalaisia aloitteita ja eräitä lisätoimenpiteitä kansallisella tasolla. Rojalti- ja osinkomaksujen suuri määrä suhteessa BKT:hen viittaa kuitenkin siihen, että aggressiivista verosuunnittelua harjoittavat yritykset hyödyntävät Irlannin verosääntöjä, ja kansallisten toimenpiteiden tehokkuus on vielä arvioitava. Veropohjan laajentaminen parantaisi tulojen kestävyyttä talouden heilahtelujen ja idiosynkraattisten häiriöiden varalta sekä vahvistaisi automaattisten vakauttajien toimintaa. Yritysverot ovat vahvasti keskittyneitä, sillä kymmenen suurimman yrityksen osuus niistä on 45 prosenttia. Yritysverojen volatiliteetti ja mahdollisesti tilapäinen luonne sekä niiden kasvava osuus kokonaisverotuloista (ennätykselliset 18,7 % vuonna 2018) lisäävät riskejä, jotka liittyvät niiden liialliseen käyttöön pysyvien juoksevien menojen rahoittamisessa.
- (24) Vaikka Irlanti on pyrkinyt vahvistamaan rahanpesun torjuntaa koskevaa sääntelykehystään, sillä on edelleen riskejä, jotka aiheutuvat sen kansainvälisesti suuntautuneesta taloudesta ja merkittävistä ulkomaisista suorista sijoituksista sekä ulkomaisiin rahoittajiin liittyvistä mutkikkaista oikeudellisista rakenteista. Kansallista riskinarviointia on tarkistettu, jotta se vastaisi paremmin niiden ammattilaisten todellista altistumista riskeille, jotka tarjoavat palveluja yrityksille ja trusteille. Koska nämä ammattilaiset eivät tunne riskejä riittävästi, ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista tehdään vain vähän. Valvonta ei ole tarpeeksi tiivistä ongelmien ratkaisemiseen, eikä siihen sovelleta riskiperusteista lähestymistapaa, mikä heikentää rahanpesun torjuntasäännösten tehokkuutta. Yritysten tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia varten on perustettu kansallinen rekisteri, jonka tarkoituksena on rajoittaa salassapitovelvollisuutta ja tunnistaa tosiasialliset omistajat ja edunsaajat. Annettujen tietojen laatua ja rekisterin tehokkuutta on seurattava pitkällä aikavälillä.

- (25) Vaikka tässä suosituksessa esitetyissä maakohtaisissa suosituksissa, jäljempänä 'vuoden 2020 maakohtaiset suositukset', keskitytään pandemian sosioekonomisten vaikutusten korjaamiseen ja talouden elpymisen helpottamiseen, vuoden 2019 maakohtaiset suositukset koskevat kuitenkin myös uudistuksia, jotka ovat keskipitkän ja pitkän aikavälin rakenteellisiin haasteisiin vastatessa olennaisia. Vuoden 2019 maakohtaiset suositukset ovat edelleen ajankohtaisia, ja niiden seuraamista jatketaan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä koko ensi vuoden. Tämä koskee myös investointeihin liittyvästä talouspolitiikasta annettuja vuoden 2019 maakohtaisia suosituksia. Kaikki vuoden 2019 maakohtaiset suositukset olisi otettava huomioon vuoden 2020 jälkeisessä koheesiopolitiikan rahoituksen strategisessa ohjelmasuunnittelussa, kriisiä lieventävät toimenpiteet ja ulospääsystrategiat mukaan lukien.
- (26) Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa unionissa puitteet talous- ja työllisyyspolitiikan jatkuvalle koordinoinnille, jolla voidaan edistää kestävää taloutta. Jäsenvaltiot ovat vuoden 2020 kansallisissa uudistusohjelmissaan arvioineet edistymistä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Varmistamalla, että vuoden 2020 maakohtaisia suosituksia noudatetaan kaikilta osin, Irlanti edistää kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja yhteisiä pyrkimyksiä varmistaa kilpailukykyinen kestävyys unionissa.
- (27) Talouksien tiivis koordinointi talous- ja rahaliitossa on keskeistä, jotta covid-19-pandemian taloudellisista vaikutuksista voidaan toipua nopeasti. Koska Irlanti kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, sen olisi euroryhmän antaman poliittisen ohjauksen huomioon ottaen varmistettava, että sen politiikka on euroalueelle annettujen vuoden 2020 suositusten mukaista ja muiden jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkönä on euro, politiikkojen kanssa yhteen sovitettua.

- (28) Komissio on vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Irlannin talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2020 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2020 vakausohjelman, vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelman ja jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Irlannille viime vuosina annettujen maakohtaisten suositusten noudattamiseksi. Komissio on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Irlannin finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyskannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.
- (29) Neuvosto on tutkinut vuoden 2020 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto⁷ ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.
- (30) Neuvosto on tutkinut vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelman ja vuoden 2020 vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Vuoden 2020 maakohtaisissa suosituksissa otetaan huomioon tarve puuttua covid-19-pandemiaan ja helpottaa talouden elpymistä ensimmäisenä välttämättömänä askeleena epätasapainojen korjaamiseksi. Vuoden 2020 maakohtaiset suositukset, joilla puututaan suoraan komission asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan mukaisesti havaitsemiin makrotalouden epätasapainoihin, ilmenevät suosituksista 1, 2 ja 4,

⁷ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Irlanti toteuttaa vuosina 2020 ja 2021 toimia, joilla se

1. toteuttaa vakaushen- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet covid-19-pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi; harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja; parantaa terveydenhuoltojärjestelmän saavutettavuutta ja vahvistaa sen selviytymiskykyä muun muassa vastaamalla terveydenhuoltohenkilöstön tarpeisiin ja varmistamalla perusterveydenhuollon yleisen kattavuuden;
2. tukee työllisyyttä kehittämällä osaamista; puuttuu digitaalisen kuilun aiheuttamaan riskiin, myös koulutuslalla; lisää sosiaalisten ja kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa;
3. jatkaa yritysten, erityisesti pk-yritysten, tukemista varsinkin sellaisilla toimenpiteillä, joilla varmistetaan niiden maksuvalmius; aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen edistämiseksi; keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen, erityisesti puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön, kestäväan julkiseen liikenteeseen, vesihuoltoon ja jäteveden käsittelyyn, tutkimukseen ja innovointiin sekä digitaaliseen infrastruktuuriin;
4. laajentaa veropohjaa; tehostaa toimia, joilla puututaan aggressiivista verosuunnittelua helpottaviin verojärjestelmän piirteisiin, myös ulkomaille suoritettavien maksujen osalta; varmistaa rahanpesun torjuntasäännösten tuloksellisen valvonnan ja noudattamisen trusti- tai yrityspalveluja tarjoavien ammattilaisten osalta.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja